

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΟΝ 20^Ο ΑΙΩΝΑ

1900 – 1910

- 1900** Γέννηση Κατίνας Παξινοπού
Γέννηση Αλέξη Μινωτή
- 1901** Επίσημη έναρξη του Βασιλικού Θεάτρου, με το «θάνατο του Περικλέους», του Δημήτρη Κορομηλά.
Ιδρύεται η Νέα Σκηνή από το Δημήτρη Χρηστομάνο
- 1903** Το Βασιλικό Θέατρο αποφασίζει να ανεβάσει την «Ορέστεια» στη δημοτική. Οι συντηρητικοί ξεσηκώνονται και ξεσπούν ταραχές. (Ορεστειακά). Η παράσταση κατεβαίνει.
- 1903** Κωστής Παλαμάς : «Τρισεύγενη».
- 1904** Γρηγόριος Ξενόπουλος : «Το Μυστικό της Κοντέσσας Βαλέραινας».
- 1905** Γρηγόριος Ξενόπουλος : «Ο Κόκκινος Βράχος».
Επανεμφανίζεται η επιθεώρηση.
- 1908** Ο Χρηστομάνος παραιτείται από τη Νέα Σκηνή .
Το Βασιλικό θέατρο διακόπτει λόγω οικονομικών δυσχερειών .
Γέννηση Καρόλου Κουν .
- 1909** Γρηγόριος Ξενόπουλος : «Στέλλα Βιολάντη».
Ο Θωμάς Οικονόμου, (σκηνοθέτης του Βασιλικού Θεάτρου), καθιέρωσε την επαγγελματική σημασία του όρου σκηνοθεσία.

1910-1920

- Επικράτηση της Επιθεώρησης (Κινηματογράφος, Τα Παναθήναια, Τα Πολεμικά Παναθήναια, Παπαγάλος, Ξιφίρ Φαλέρ).
Εμφάνιση του θεατρικού επιχειρηματία.
Κυριαρχία της Μαρίκας Κοτοπούλη και της Κυβέλης Αδριανού.
Ίδρυση της Εταιρείας Ελληνικού Θεάτρου με Διευθυντή τον Μ. Λιδωρίκη. Ο νέος Θίασος κάνει πρεμιέρα τον Μάιο του 1919 στο Θέατρο «Ολύμπια» με τον Οιδίποδα Τύραννο σε μετάφραση και σκηνοθεσία Φ. Πολίτη και πρωταγωνιστή τον Αιμίλιο Βεάκη.
- 1917** Ιδρύεται το Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών .
- 1919** Πρώτη Απεργία του Σωματείου με συνδικαλιστικές απαιτήσεις .

1920-1930

- 1920** Γρηγόριος Ξενόπουλος : «Φοιτηταί» .
- 1920** Γέννηση Μελίνας Μερκούρη .
- 1921** Γέννηση Δημήτρη Χόρν .
Παντελής Χόρν : «Το Φιντανάκι» .
- 1924** Ίδρυση του Θιάσου των Νέων στο Παγκράτι .
- 1925** Ο Σπύρος Μελάς ιδρύει το Θέατρο Τέχνης .
Δημήτρης Μπόγρης : «Τ' αρραβωνιάσματα».
- 1929** Ίδρυση της «Ελευθέρας Σκηνής» από τον Σπύρο Μελά και την Μαρίκα Κοτοπούλη .
- 1930** «Εκάβη» με την Μ. Κοτοπούλη, σε σκηνοθεσία Φ. Πολίτη
Αύξηση των συνοικιακών θεάτρων («μάντρες»)
Άνθηση της οπερέτας.

1930-1940

- 1930** Ιδρύεται το Εθνικό Θέατρο .
Ιδρύεται το «Λαϊκό Θέατρο», από τον Βασίλη Ρώτα .
- 1932** Εγκαίνια Εθνικού Θεάτρου με «Αγαμέμνονα» του Αισχύλου και «Θείο Όνειρο» του Ξενόπουλου . Διευθυντής του ο Φώτος Πολίτης.
- 1934** Ο Κάρολος Κουν και ο Γιάννης Τσαρούχης ιδρύουν τη «Λαϊκή Σκηνή».
Ο Δημήτρης Ροντήρης αναλαμβάνει σκηνοθέτης του Εθνικού Θεάτρου.
- 1939** Ο Πέλλος Κατσέλης ορίζεται σκηνοθέτης στο νεοϊδρυμένο «Άρμα Θέσπιδος» .

1940-1950

- 1942** Ο Κάρολος Κουν ιδρύει το Θέατρο Τέχνης .
- 1943** Ιδρύεται το Κρατικό Θέατρο Θεσσαλονίκης.
- 1945** Οι νέοι ηθοποιοί Τ. Βανδής, Α.Δαμιανός, Ν. Βασταρδής και ο σκηνοθέτης Γ. Σεβαστίκογλου, ιδρύουν το «Θέατρο του Λαού» . Μετά τη συμφωνία της Βάρκιζας συνιδρύουν με το Βεάκη και το Γιαννίδη το θίασο «Ενωμένοι Καλλιτέχνες».
Το Θέατρο Τέχνης διακόπτει τη λειτουργία του για ένα χρόνο .

1950-1960

- Το Θέατρο Τέχνης στεγάζεται στο υπόγειο της στοάς Ορφέα.
- 1951** Θάνατος Αιμίλιου Βεάκη (1874-1951).
Θάνατος Γρ. Ξενόπουλου (1867-1951).
- 1953** Άγγελος Τερζάκης: «Θεοφανώ» .
- 1954** Έναρξη του Φεστιβάλ της Επιδαύρου.
Θάνατος Μαρίκας Κοτοπούλη (1887-1954).
- 1957** Ανεβαίνει «Η αυλή των θαυμάτων» του Ιάκωβου Καμπανέλλη, στο Θέατρο Τέχνης , σε σκηνοθεσία Κ.Κουν. (1957).
Εμφάνιση του συγγραφέα Δ. Κεχαϊδη.
Γράφονται ελληνικές κωμωδίες με ηθογραφικά και φαρσικά στοιχεία. (Ψαθάς, Σακελλάριος, Τσιφόρος κ.ά)
Άνθηση της επιθεώρησης
Εμφανίζονται σημαντικοί θίασοι πρόζας (Θίασος Κατερίνας, Θίασος Λαμπέτη – Χορν, Θίασος Κώστα Μουσούρη, Ελληνικό Λαϊκό θέατρο του Μάνου Κατράκη)
Δημιουργία του Πειραιϊκού Θεάτρου, από τον Δημήτρη Ροντήρη.
- 1959** Ίδρυση της «Δωδέκατης Αυλαίας»

1960-1970

- Εμφάνιση νέων θεατρικών συγγραφέων (Βασίλης Ζιώγας, Λούλα Αναγνωστάκη, Παύλος Μάτεσις).
Ίδρυση νέων πειραματικών θιάσων (θέατρο Πορεία του Αλέξη Δαμιανού, θέατρο Νέας Ιωνίας του Γ. Μιχαηλίδη, Πειραματικό Θέατρο της Μ. Ριάλδη κ.ά).
- 1961** Ίδρυση του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος (ΚΘΒΕ) το 1961.
- 1964** Θάνατος Δημήτρη Μπόγρη (1890-1964).
Εκδίδονται η ετήσια έκδοση «Θέατρο», με διευθυντή τον Μ. Πλωρίτη καθώς και η ομώνυμη τριμηνιαία έκδοση του Κ.Νίτσου.

1968 Ίδρυση της Νέας Σκηνης του Εθνικού Θεάτρου (1968).

1970-1980

1970 Θάνατος Νίκου Τσιφόρου (1909-1970).

1970-72 Παρουσιάζονται για πρώτη φορά συγγραφείς όπως ο Στρατής Καρράς , ο Πέτρος Μάρκαρης, ο Μάριος Ποντίκας, ο Γιώργος Σκούρτης.

Δημιουργούνται νέοι θίασοι (Θέατρο Στοά της Λήδας Πρωτοψάλτη και του Θανάση Παπαγεωργίου, Σύγχρονο Ελληνικό Θέατρο του Στέφανου Ληναίου, Ανοιχτό Θέατρο του Γιώργου Μιχαηλίδη, Ελεύθερο Θέατρο, Αμφι-Θέατρο του Σπύρου Ευαγγελάτου, Λαϊκό Πειραματικό Θέατρο του Λεωνίδα Τριβιζά, Θέατρο Έρευνας του Δημήτρη Ποταμίτη, Πειραματική Σκηνή Τέχνης του Νικηφόρου Παπανδρέου στην Θεσσαλονίκη, Θέατρο του Πειραιά του Τάκη Βουτέρη, Θεατρική Λέσχη Βόλου του Σπύρου Βραχωρίτη).

1972 Ανεβαίνουν τα μονόπρακτα Η Βέρα – Το Τάβλι του Δημήτρη Κεχαϊδη (Θέατρο Τέχνης

1973 Ανεβαίνει «Το Μεγάλο μας Τσίρκο» του Ιάκωβου Καμπανέλλη (Θέατρο Καρέζη – Καζάκου .

Το Ελεύθερο Θέατρο ανεβάζει την επιθεώρηση «Και συ χτενίζεσαι», οδηγώντας το ιδιότυπο αυτό θεατρικό είδος σε μια σημαντική ανανέωση.

Θάνατος Κατίνας Παξινού .

1976-79 Πρωτοεμφανίζονται ο Γιώργος Διαλεγμένος, ο Μήτσος Ευθυμιάδης, η Μαργαρίτα Λυμπεράκη, η Κωστούλα Λυμπεράκη, ο Γιώργος Μανιώτης και ο Μπάμπης Τσικληρόπουλος .

Στο αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου ανεβαίνουν παραστάσεις των Κουν, Βολανάκη, Ευαγγελάτου.

1977 Θάνατος Βασίλη Ρώτα (1889-1977).

1978 Θάνατος Κυβέλης (1888-1978).

1979 Θάνατος Δημήτρη Ψαθά (1907-1979).

1980 – 1990

1981 Θάνατος Δημήτρη Ροντήρη (1899-1981).

1983 Θάνατος Ελλης Λαμπέτη (1925-1983).

Ίδρύονται επί υπουργίας Μελίνας Μερκούρη , τα Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα (ΔΗΠΕΘΕ).

Ίδρύονται πολλοί νέοι θίασοι: Η Σκηνή του Λευτέρη Βογιατζή, η Εποχή του Βασίλη Παπαβασιλείου, το Θέατρο του Νότου του Γιάννη Χουβαρδά, το Απλό Θέατρο του Αντώνη Αντύπα, το Θέατρο Άτις του Θόδωρου Τερζόπουλου, το Θέατρο Σημείο του Νίκου Διαμαντή, ο Διπλούς Έρωσ του Μιχαήλ Μαρμαρινού, η ομάδα Θέαμα του Γιάννη Κακλέα, το Θέατρο Πράξη της Μπέτυς Αρβανίτη, το Θέατρο Εξαρχείων του Τάκη Βουτέρη, το Θέατρο Αποθήκη, ο Θίασος καθρέπτης της Πέπης Οικονομοπούλου, ο Θεατρικός οργανισμός Μορφές των Μπαντή, Οικονομίδου, Καταλειφού.

Δημιουργούνται θίασοι πρωταγωνιστών (Καρέζη – Καζάκος, Φέρτης – Καλογεροπούλου, Δ.Κατρανίδης, Κατερίνα Μαραγκού κ.ά).

1987 Ανεβαίνει «Ο ήχος του Όπλου» της Λούλας Αναγνωστάκη, από το Θέατρο Τέχνης. Η τελευταία σκηνοθεσία του Κ.Κουν.

Θάνατος Κ. Κούν (1908-1987).

1990 – 2000

1990 Θάνατος Αλέξη Μινωτή (1900-1990).

- 1991** Θάνατος Δημήτρη Μυράτ (1908-1991).
Θάνατος Αλέκου Σακελλάριου (1913-1991).
- 1992** Θάνατος Μαίρης Αρώνη (1918-1992).
- 1994** Θάνατος Μελίνας Μερκούρη (1920-1994).
- 1998** Θάνατος Δημήτρη Χόρν (1921-1998).
Μεγάλη αύξηση των θιάσων και των θεατρικών σκηνών.
Μεταφορά του «τηλεοπτικού λόγου» στο θέατρο.
Πληθώρα παραστάσεων και αύξηση του θεατρικού κοινού (στην πλειοψηφία του νέοι).

(επιμέλεια: Ασημάκης Κοντογιάννης)